

Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun
valvontasuunnitelma ja -ohjelma vuodelle 2019

SISÄLLYSLUETTELO

1. Ympäristönsuojelun valvonnan suunnitelmallisuus	3
1.1. Valvontatehtävien kokonaisuus	3
2. Valvontakohteet ja tarkastukset vuonna 2019	4
2.1. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvontatarkastukset	4
2.2. Muut ympäristönsuojelulain ja jätelain perusteella valvottavat kohteet	4
2.2.1. Laitosten ja kiinteistöjen valvonta	4
2.2.2. Rakentamisen ja kunnostamisen valvonta	5
2.2.3. Kiinteistöjen jätevesien käsittelyn valvonta	6
2.2.4. Eläinsuojien valvonta	6
2.2.5. Tapahtumien roskaantumisen valvonta	6
2.2.6. Jätteiden maarakennuskäytön valvonta	7
2.2.7. Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta	7
2.2.8. Erityisen häiritsevää melua aiheuttavien toimintojen valvonta	7
2.2.9. Pilaantuneen maaperän puhdistamisen valvonta	7
2.2.10. Käytöstä poistetut maanalaiset öljysäiliöt	8
2.3. Vesilain ja vesihuoltolain perusteella valvottavat kohteet	8
2.3.1. Vesilain mukaiset kohteet	8
2.3.2. Vesihuoltolain mukaiset kohteet	8
2.4. Muut valvottavat toiminnot	8
2.4.1. Kemikaalien käytön valvonta	8
2.4.2. Toimenpidepyyntöihin liittyvät tarkastukset	9
2.5. Yhteenvedo valvontatarkastuksista vuonna 2019	9
3. Yhteistyö viranomaisten kesken	10
4. Kansainvälinen yhteistyö	11
5. Henkilöstöressurit	11
6. Koulutus	11
7. Tietojärjestelmät	12
7.1. Nykytila ympäristöpalveluissa	12
7.2. Kytkennät ulkopuolisiin tietojärjestelmiin	12
8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	12

1. Ympäristönsuojelun valvonnan suunnitelmallisuus

Ympäristönsuojeluun liittyvän valvonnan tavoitteena on ympäristön pilaantumisen ehkäiseminen ja jo tapahtuneesta pilaantumisesta aiheutuneiden haittojen korjaaminen, jätteistä ja jätehuollosta aiheutuneiden haittojen ehkäiseminen ja jätteiden hyötykäytön ja kiertotalouden edistäminen. Valvonnassa pyritään keskittymään ympäristövaikutuksiltaan merkittäviin kohteisiin ja toimintoihin. Valvottavien kohteiden ensisijaisuuteen vaikuttavat mahdolliset asukkaiden yhteydenotot, aiemmat viranomaisuomautukset ja toiminnasta aiemmin aiheutuneet ympäristövahingot ja toimintaan liittyvät riskit.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 18 luvun mukaan valvontaviranomaisen on järjestettävä tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten valvonta niin, että se on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta ja perustuu ympäristöriskien arviointiin. Ympäristöluvanvaraisia ja rekisteröitäviä toimintoja on valvottava säännöllisesti määräaikaistarkastuksin. Tarkastuskohteet ja -tiheys on määriteltävä ympäristöriskien arvioinnin perusteella.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on laadittava alueelleen säännöllistä valvontaa varten valvontasuunnitelma, jossa on oltava tiedot alueen ympäristöoloista ja pilaantumisen vaaraa aiheuttavista toiminnoista sekä käytettävissä olevista valvonnan voimavaroista ja keinoista. Suunnitelmassa on kuvattava valvonnan järjestämisen ja riskinarvioinnin perusteet ja valvonnasta vastaavien viranomaisten yhteistyö.

Tämä suunnitelma on laadittu Helsingin kaupungin ympäristöpalveluiden vuoden 2019 ympäristönsuojelun valvontasuunnitelmaksi ja -ohjelmaksi. Valvontasuunnitelma kattaa myös jätelain 124 § 2 momentin mukaisen velvoitteen jätteen kansainvälisiä siirtoja, tarkastuksia ja muuta valvontaa koskevan suunnitelman laatimisesta. Jätelain 100 §:n mukaisen keräys-toiminnan valvontaa koskeva suunnitelma on laadittu alkuvuonna 2018.

Valvontasuunnitelman ja -ohjelman laadinnan taustaa, riskinarvioita, tarkastusten järjestämistä ja paikallisia olosuhteita on tarkasteltu vuodelle 2018 laaditussa valvontasuunnitelmassa- ja ohjelmassa.

1.1. Valvontatehtävien kokonaisuus

Valvontasuunnitelmassa ja -ohjelmassa esitettyjen tarkastusten lisäksi yksikön valvontatehtäviin kuuluu lupa- ja ilmoituspäätösten valmistelu, rekisteröinnit, lausuntojen antaminen muille viranomaisille, mm. ympäristölupahakemuksista annettavat lausunnot aluehallintovirastolle, maaperän kunnostusten loppuraporttien tarkastaminen, kuntalaisilta tulevien ympäristöhaittailmoitusten käsittely, kuntalaisten ja yritysten neuvonta ja palautteiden käsittely sekä muut kehittämis- ja asiantuntijatehtävät.

Oheiseen taulukkoon on koottu valvontasuunnitelmaan ja -ohjelmaan kuuluvia ympäristövalvonnan tehtäviä viime vuosilta. Vuoden 2018 tilastointi ulottuu syyskuun loppuun. Päätöksistä suurin osa on erityisen häiritsevää melua koskevien ilmoitusten johdosta annettuja. Toimenpidepyyntöjen käsittelyyn liittyy tarkastusten ohella myös yhteydenpitoa eri tahoihin ja joskus pitkäänkin kestävää erilaisten asioiden selvittelyä ennen asian ratkaisemista. Asian käsittely ei pääty aina yksikön tekemään ratkaisuun, vaan joissain tapauksissa haitan kärsijä haluaa vielä asiasta valituskelpoisen päätöksen ympäristönsuojeluviranomaiselta. Tulleiden palautteiden määrä on paljon suurempi kuin niiden palautteiden määrä joihin on vastattu. Syynä on, että palautteet ovat hyvin usein nimettömiä.

Asia	2016	2017	2018 -> 30.9.
Annettu päätös	262	280	172
Annettu lausunto	117	107	101
Tulleita toimenpidepyyntöjä	499	502	450
Vastauksia Palautejärjestelmän kautta tulleisiin palautteisiin	178	180	166

Taulukko 1. Valvontasuunnitelmaan ja –ohjelmaan kuulumattomia ympäristövalvonnan suoritteita viime vuosilta.

2. Valvontakohteet ja tarkastukset vuonna 2019

2.1. Luvanvaraisten ja rekisteröitävien toimintojen valvontatarkastukset

Ympäristönsuojelulain mukaisia kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston toimivaltaan kuuluvia lupa- tai rekisteröintivelvollisia toimintoja on Helsingissä noin 270. Uudenmaan ELY-keskuksen ensisijaisesti valvomia lupakohteita Helsingissä on 69.

Luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet on valittu tarkastettaviksi vuonna 2015 hyväksytyn valvontaohjelman mukaisesti. Luettelo valvontaohjelman mukaisesti vuonna 2019 tarkastettavista kohteista on erillisessä liitteessä. Luettelo ei sisällä ELY-keskuksen ensisijaisella valvontavastuulla olevia kohteita, joita on vuosittain noin 10.

Vuonna 2019 tulee käsittelyyn arviolta viisi kunnan toimivaltaan kuuluvaa ympäristölupahakemusta. Myös nämä kohteet tarkastetaan hakemusten käsittelyn yhteydessä. Ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaisten rekisteröinti-ilmoitusten määrää on etukäteen vaikea arvioida, mutta Helsingin alueella on vielä 30 polttonesteiden jakeluasemaa, joita ei ole rekisteröity ja jotka tulee rekisteröidä 1.1.2020 mennessä. Niiden odotetaan tulevan vireille vuoden 2019 aikana. Rekisteröintikohteita ei tarkasteta, ellei kyseessä ole valvontaohjelmassa oleva kohde, uusi toiminta tai toiminnan olennainen muuttaminen. Lausuntoja aluehallintoviraston toimivaltaan kuuluvista lupahakemuksista annetaan noin 5 kpl. Niiden valmistelun yhteydessä voidaan kohteeseen tehdä tarkastus.

2.2. Muut ympäristönsuojelulain ja jätelain perusteella valvottavat kohteet

2.2.1. Laitosten ja kiinteistöjen valvonta

Muita kuin ympäristölupavelvollisia, mutta mahdollista ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavia valvontakohteita ja kohteita, joissa syntyy vaarallisia jätteitä tai paljon tavanomaisia jätteitä, ovat muun muassa moottoriajoneuvokorjaamot, painolaitokset, venetelakat ja metalliteollisuus. Tällaisia toimintoja on Helsingissä noin 500 kappaletta. Niiden tarkastustiheys on keskimäärin viisi vuotta. Näiden toimintojen osalta valvonnassa kyse on merkittävässä määrin vaarallisten jätteiden jätehuollon valvonnasta.

Vuonna 2019 tarkastetaan kohteet, joiden edellisestä tarkastamisesta on kulunut vähintään laitoksen tarkastustiheydeksi määritelty aika (yleensä viisi vuotta). Lisäksi tarkastetaan kohteet, joiden toiminnassa on ollut edellisellä tarkastuksella merkittäviä puutteita.

Kiinteistöjen jätehuollon valvontaa tehdään lähinnä toimenpidepyyntöjen perusteella tai projektiluonteisesti resurssien niin salliessa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kiinteistöt joissa syntyy suuria määriä jätettä. Vuonna 2019 on suunnitelmissa toteuttaa kaupungin saariston jätehuoltoa koskeva valvonta- ja kehittämishanke. Hanke liittyy kaupungin merelliseen strategiaan, jonka tavoitteena on mm. merellisten kohteiden saavutettavuuden parantaminen, saariston palvelujen kehittäminen ja merellisten tapahtumien edistäminen. Samassa yhteydessä on tarpeen huolehtia siitä, että saaristoluonnon kestävyuden huomioonottamisen lisäksi eri toimintojen jätehuolto järjestetään kestäväällä tavalla.

2.2.2. Rakentamisen ja kunnostamisen valvonta

Helsingissä rakentaminen on vilkasta, ja siihen liittyvä rakennus- ja purkujätehuollon valvonta vaatii huomiota. Valvonnassa kiinnitetään huomiota erityisesti jätelain mukaisen jätehierarkian sekä jäteasetuksen 16 §:n mukaisten lajitteluvielvoitteiden noudattamiseen. Rakentajiin pyritään olemaan yhteydessä Lupapisteiden kautta jo hankkeiden alkuvaiheissa, minkä lisäksi kohteisiin tehdään tarkastuksia. Jätteiden lajittelussa on parannettavaa erityisesti purku- ja saneeraustyömailla, joten tarkastustoimintaa on suunnattu enemmän niihin. Tarkastuksia tehdään erikokoisille työmaille, painopisteen ollessa kuitenkin suurissa kohteissa. Tarkastus pyritään ajoittamaan työmaan alkuun, jolloin voidaan myös selvittää, miten pölyntorjunta kohteessa toteutetaan. Rakentamisesta voi aiheutua pöly- ja meluhaittoja, roskaantumista ja vesistöhaittoja.

Vuonna 2017 käynnistettiin projekti, jossa isoihin aluerakentamiskohteisiin (Jätkäsaari, Kalasatama, Tripla, Kuninkaantammi, Kruunuvuorenranta) tehtiin tarkastuksia säännöllisesti ilman, että kohteista tulee ympäristöpalveluille haittailmoituksia.

Hanketta jatketaan jonkin verran edellisistä vuosista supistettuna. Projektisuunnitelma tarkennetaan alkuvuonna 2019 vuosien 2017 ja 2018 kokemusten perusteella. Kalasatamassa kuluvana vuonna ollut hiukkaspitoisuusmittari sijoitetaan Jätkäsaareen vuonna 2019. Tuloksia hyödynnetään valvonnan toteutuksessa ja tulosten arvioinnissa.

Erilaisilla työmaille syntyvien vesien poistamisessa tulee menetellä Helsingin kaupungin työmaavesiohjeen mukaan, jotta poistovesistä ja niiden sisältämistä haitta-aineista tai ominaisuuksista ei aiheudu haittaa vesistöille tai muulle ympäristölle ja rakenteille. Työmaiden valvonnassa kiinnitetään huomiota asianmukaiseen työmaavesien käsittelyyn.

Rakentamiskohteissa varastoidaan myös usein työkoneiden polttoaineita. Ympäristönsuojelumääräyksissä on annettu vaatimuksia erilaisten työkohteiden tankkauspaikoille.

Työmaatarkastusten yhteydessä selvitetään jatkotoimenpiteiden määrittämiseksi, millaisia polttoainesäiliöitä työmaille käytetään ja miten onnettomuuksiin on työmaille varauduttu. Lisäksi tarkastetaan tarpeen mukaan ja yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa muita alle 10 m³:n säiliötilavuuden jakelupaikkoja, jotka eivät liity ympäristönsuojelulain 118 §:n mukaiseen ilmoitusvelvolliseen toimintaan.

Ympäristönsuojelumääräysten uudistamisen yhteydessä julkisivutöitä koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta ympäristöpalveluille luovuttiin. Tarkastuksia kohteisiin tehdään toimenpidepyyntöjen perusteella. Toimenpidepyyntöjä on viime vuosina tullut vain muutamia. Julkisivutöitä koskevien määräysten noudattamisen valvomiseksi tarkastetaan vuoden 2019 aikana projektiluonteisesti noin 10 työkohdetta.

2.2.3. Kiinteistöjen jätevesien käsittelyn valvonta

Ympäristönsuojelulakia ja valtioneuvoston asetusta talousjätevesien käsittelystä vesilaitosten viemäriverkostojen ulkopuolisilla alueilla (ns. hajajätevesiasetus) muutettiin keväällä 2017. Sääntelyä lievennettiin joiltakin osin aiemmasta. Jos kiinteistö on enintään sata metriä vesialueista tai pohjavesialueella, jätevesijärjestelmän uusimiselle on uusi määräaika, 31.10.2019. Muilla alueilla kiinteistöjen jätevesijärjestelmä tulee kunnostaa vasta tiettyjen isojen remonttien yhteydessä.

Puhdistusvaatimukset tulee täyttää, jollei kiinteistölle ole myönnetty poikkeamista velvoitteen täyttämistä. Puhdistusvelvoitteen täyttämistä voi hakea ympäristönsuojeluviranomaiselta poikkeamista. Vuonna 2019 kiinteistökohtaisista jätevesien käsittelyvaatimuksista poikkeamista koskevia hakemuksia tulee vireille arvioilta muutamia kappaleita.

Lisäksi ympäristönsuojeluyksikkö antaa lausuntoja rakennusvalvontavirastolle maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin lupahakemuksiin liitettävistä jätevesijärjestelmien suunnitelmista.

Jokaisen hakemuksen ja lausuntopyynnön käsittelyn yhteydessä kohteeseen pyritään tekemään tarkastus.

2.2.4. Eläinsuojien valvonta

Helsingissä on noin 25 hevostallia, joista yhdeksän sijaitsee kahdessa suuressa tallikeskitymässä Ruskeasuolla ja Tuomarinkartanossa. Näiden lisäksi Helsingissä on kolme muuta merkittävää eläinsuojaa. Vain yksi eläinsuoja on niin suuri, että sen toiminta vaatii ympäristöluvan. Lisäksi Helsingissä on ympäristöluvalla luvitettu eläintarha.

Tarkastuksia tehdään ensisijaisesti uusiin kohteisiin, ja tarpeen mukaan kohteisiin, joiden toiminnassa on tapahtunut merkittäviä muutoksia. Kaikilla eläinsuojilla pyritään käymään tarkastuksella vähintään kerran 10 vuodessa.

2.2.5. Tapahtumien roskaantumisen valvonta

Suurista yleisötapahtumista aiheutuu meluhaittojen lisäksi usein jätelain 72 §:n tarkoittama roskaantumista. Suurten yleisötapahtumien järjestäjät tekevät ympäristöpalveluille jätehuoltosuunnitelman, minkä perusteella ympäristöpalvelut arvioi mm. jäteastioiden ja jätteiden lajittelun riittävyyttä. Jälkitarkastukset tapahtumapaikkojen ympäristössä koordinoidaan alueiden käytön valvonnan kanssa.

2.2.6. Jätteiden maarakennuskäytön valvonta

Uusi ns. MARA-asetus tuli voimaan 1.1.2018 (VNA (843/2017) eräiden jätteiden hyödyntämisestä maarakentamisessa). Sen nojalla mm. betonimursketta, lentotuhkaa ja pohjatuhkaa voidaan ilmoitusmenettelyllä käyttää maarakentamisessa korvaamaan luonnon maaineksia. Käytöstä on ilmoitettava alueelliselle ELY-keskukselle ennen toimintaan ryhtymistä. Valvonta on jaettu ELY-keskukselle ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Sijoituskohteita on Helsingissä satunnaisesti. Kohteissa pyritään käymään jätteiden sijoituksen aikana vähintään kerran. Maarakennuskohteissa käytettävän murskeen ympäristökelpoisuutta valvotaan myös osana betoni- ja tiilijätteen käsittelyä harjoittavien yritysten valvontaa.

2.2.7. Jätteiden kansainvälisten siirtojen valvonta

Valvonnan tavoitteena on, että jätteitä ulkomaille vievät toimijat ovat hankkineet viennille tarvittavat luvat tai laatineet siirtoa varten tarvittavat asiakirjat ja vienti tapahtuu niiden mukaisesti. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo toimivaltaansa kuuluvia laitoksia. Jätteitä ulkomaille ovat vieneet rakennusjätteitä vastaanottavat yritykset. Jätteiden kansainvälisiä siirtoja koskevaa valvontaa tehdään muun laitosten valvonnan ohella, joten tarkastusten määriä ei arvioida erikseen.

2.2.8. Erityisen häiritsevää melua aiheuttavien toimintojen valvonta

Ympäristönsuojelulain 118 §:n mukainen ilmoitus erityisen häiritsevää melua aiheuttavasta tilapäisestä toiminnasta on tehtävä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Toiminnat, joista ilmoitus on ainakin tehtävä, on määritelty kesällä voimaantulleissa uusissa ympäristönsuojelumääräyksissä. Näiden ilmoitusten johdosta tehdään Helsingissä vuosittain noin 200 päätöstä. Noin kaksi kolmasosaa ilmoituksista koskee maarakentamista tai muuta rakentamista ja loput erilaisia ulkoilmatapahtumia. Ilmoituksenvaraisten toimintojen määrä voi olla vuonna 2019 pienempi kuin vuonna 2018, koska ympäristönsuojelumääräysten uudistamisen yhteydessä meluilmoitusvelvollisuuden rajaa nostettiin. Ilmoitusten määrä riippuu kuitenkin voimakkaasti rakentamisen ja tapahtumavuoden vilkkaudesta. Huomionarvoista on, että viime vuosina melua koskevien toimenpiteiden määrässä on tapahtunut kasvua.

Ilmoitusten johdosta tehdään tarvittaessa tarkastus. Suurin osa tarkastuksista suunnataan pitkäaikaisiin, mittaviin rakennushankkeisiin ja muihin kohteisiin, joiden melu- ja pölypäästöjen sekä tärinän arvioidaan aiheuttavan merkittävää haittaa, joiden välittömässä läheisyydessä sijaitsee erityisen herkkiä kohteita tai joissa työmaavesiä johdetaan käsittelyn jälkeen vesistöön tai ojaan.

2.2.9. Pilaantuneen maaperän puhdistamisen valvonta

Pilaantuneen maaperän puhdistamisesta tehdään pääsääntöisesti ilmoitus ympäristönsuojeluviranomaiselle. Ympäristönsuojeluyksikön päällikkö tekee ilmoitusten johdosta vuosittain 15 - 20 päätöstä. Ilmoituspäätöksen saaneille kunnostuskohteille arvioidaan tehtävän 90 tarkastusta vuonna 2019.

Pilaantuneen maaperän pieniä, ennakoimattomia kunnostuksia tehdään usein muun rakennustoiminnan yhteydessä ympäristöpalveluiden tarkastuksen perusteella. Ympäristöpalvelut tekee vuosittain noin 30 tarkastusta tällaisille kunnostuskohteille.

2.2.10. Käytöstä poistetut maanalaiset öljysäiliöt

Ympäristönsuojelumääräysten uudistamisen yhteydessä käytöstä poistettujen öljysäiliöiden nostovelvollisuutta lievennettiin. Ympäristönsuojelumääräyksissä veloitetaan kuitenkin edelleen toimittamaan todistus käytöstä poistettavan säiliön puhdistuksesta ja tarkastuksesta ympäristönsuojeluyksikölle. Säiliö voidaan velvoittaa poistettavaksi maaperästä, jos on perusteltu syy epäillä, että kemikaalia on päässyt maaperään esimerkiksi säiliön puhkisyöpymisen vuoksi.

2.3. Vesilain ja vesihuoltolain perusteella valvottavat kohteet

2.3.1. Vesilain mukaiset kohteet

Vesilain mukainen valvonta kohdistuu esimerkiksi vesistö rakentamiseen, vesistön täyttämiseen ja ruoppauksiin sekä kaapeleitten ja johtojen asentamiseen mereen. Vesilain mukaisista lupaa haetaan aluehallintovirastolta, ja ilmoitukset pienimuotoisista ruoppauksista tehdään Uudenmaan ELY-keskukselle. Rakennuskohteita valvoo ELY-keskuksen ohella ympäristöpalvelut. Kohteiden työnaikaisia tarkastuksia tehdään mahdollisuuksien mukaan kohteesta riippuen vähintään kerran toteutumisaikana. Tarkastuksia on vuosittain noin 5.

2.3.2. Vesihuoltolain mukaiset kohteet

Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii vesihuoltolain (119/2001) mukaisena valvontaviranomaisena. Ympäristöpalveluiden tehtävänä on valvoa vesihuoltolaitoksen toiminta-alueella sijaitsevien kiinteistöjen liittymistä vesihuoltolaitoksen viemäriin ja vesijohtoon ja käsitellä vesihuoltolain 11 §:n mukaisia vesijohtoja ja jätevesiviemäreitä koskevia vapautushakemuksia sekä 17 c §:n mukaisia hulevesiviemäriä koskevia vapautushakemuksia. Valvontakohteet tulevat ympäristöpalveluissa vireille lähinnä rakennusvalvontapalveluissa käsittelyssä olevien maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten lupien tai naapurivalitusten myötä sekä HSY:n saneeratessa tai rakentaessa hulevesilinjoja. Lupakäsittelyn yhteydessä kohteeseen tehdään aina paikallakäynti. Vesihuoltolain mukaisia kohteita on tullut vireille vuosittain noin 50-60 kpl.

Vesihuoltolain mukaiset vapautushakemukset ja ilmoitukset ovat aiemmin koskeneet useimmiten hulevesien käsittelyä. Vuoden 2019 kuluessa on mahdollista, että vapautushakemukset koskevat enenevässä määrin myös jätevesiviemäriin liittymistä.

2.4. Muut valvottavat toiminnot

2.4.1. Kemikaalien käytön valvonta

Otsonikerrosta heikentäviä aineita ja fluorattuja kasvihuonekaasuja (F-kaasuja) käytetään mm. kylmäaineina ilmastointi- ja jäähdytyslaitteissa. Otsonikerrosta heikentävien aineiden ja F-kaasujen käyttöä säädelään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksilla (EY) N:o

1005/2009 ja (EY) N:o 842/2006. Näiden asetusten valvonnasta ja niihin liittyvistä pätevyysvaatimuksista on Suomessa säädetty valtioneuvoston asetuksella 452/2009 (ns. huoltoasetus).

Vuonna 2013 aloitettiin huoltoasetuksen valvonta kartoittamalla ensisijaisesti kohteita, joissa aineiden käyttömäärät ovat suuria. Vuosien 2013 ja 2014 aikana tarkastettiin noin 50 kohdetta, joissa käytetään edellä mainittuja kylmäaineita. Puutteita huoltoasetuksen noudattamisessa oli huomattavasti. Ilmastointi- ja jäähdytyslaitteiden valvonta on osa normaalia tarkastustoimintaa. Valvontaa jatketaan vuonna 2019, jolloin on tarkoitus resurssien salliessa tarkastaa 10 uutta kohdetta, jotka eivät muutoin kuulu säännöllisen valvonnan piiriin. Muuten valvontaa tehdään muun laitosten valvonnan yhteydessä.

Kemikaalilain (599/2013) 11 §:ssä on säädetty ELY -keskuksen ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä mm. REACH-asetuksen valvonnassa. Sen mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen valvoo REACH-asetuksen noudattamista kemikaalien ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi ympäristönsuojelulain mukaisen valvonnan yhteydessä. Tarkastuksissa valvotaan aineen käytölle esitettyjä käyttöolosuhteita ja turvallisuustoimia koskevan REACH-asetuksen 14 ja 37 artiklan, luvanvaraisten aineiden käyttöä koskevan VII osaston ja aineen rajoituksia koskevan 67 artiklan säännösten noudattamista.

2.4.2. Toimenpidepyyntöihin liittyvät tarkastukset

Ympäristönsuojeluyksikkö on viime vuosina saanut vuosittain noin 500 toimenpidepyyntöä, jotka koskevat ympäristössä esiintyvää haittaa kuten esimerkiksi savua, pölyä, melua, jätevettä, öljypäästöä tai roskaantumista. Vuonna 2018 toimenpidepyyntöjä näyttää tulevan keskimääräistä selvästi enemmän. Toimenpidepyynnön käsittelyyn liittyy yleensä yksi tai useampia tarkastuksia. Viime vuosina tarkastuksia on ollut 500 – 600 kappaletta. Vastaava määrä toimenpidepyyntöjä on odotettavissa myös vuonna 2019.

2.5. Yhteenveto valvontatarkastuksista vuonna 2019

Suunnitelmallinen ja muu tarkastustoiminta järjestetään vuonna 2019 pääpiirteittäin seuraavasti, suluissa tiimit, joita tarkastustavoite lähinnä koskee:

Kohde	Kohteita kaikkiaan, n.	Tarkastettavat kohteet	Tehtävät tarkastukset
Luvanvaraiset ja rekisteröitävät kohteet, (MA-JA*+VILME**)	270	40	50
Muut kuin luvanvaraiset ja rekisteröitävät pysyvät kohteet (MAJA*)	500	100	120
Ilmoitusvelvolliset tilapäiset toiminnot			
- rakentaminen ja tapahtumat, (VILME**)	200	40	50
- pilaantuneen maaperän puhdistaminen, (MA-JA*)		50	120

Jätteen keräyksen, kuljetuksen ja käsittelyn valvonta, (MAJA*)			30
Fluorattujen kasvihuonekaasujen käytön valvonta, (VILME**)			10
Ympäristönsuojelumääräyksissä mainittujen toimintojen valvonta			
- purku- ja rakennustyömaat (MAJA**+ VESI*** + VILME**)			75
- julkisivutyöt (VILME**)	70	10	10
Eläinsuojat (VESI***)	25	4	4
Muut valvottavat toiminnot (vesilaki, vesihuoltolaki) (VESI***)		60	60
Suunnitelmalliset tarkastukset yhteensä			529
Toimenpidepyyntöihin liittyvät tarkastukset (arvio)			500
Tarkastukset yhteensä			1029

Taulukko 2. Yhteenveto suunnitelmallisista valvontatarkastuksista vuonna 2019.

* Maaperä ja jätteet –tiimi

** Ympäristövaikutukset, ilma ja melu –tiimi

*** Vesitiimi

Jos tarkastettavassa kohteessa on paljon puutteita, tehdään kohteeseen uusintatarkastus korjaustoimenpiteiden riittävyyden toteamiseksi. Nämä tarkastukset on otettu huomioon tarkastusten kokonaismäärässä.

3. Yhteistyö viranomaisten kesken

Tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), poliisi, pelastuslaitos, alueiden käyttöä ja valvova viranomainen ja rakennusvalvontaviranomainen. Muita ovat Suomen ympäristökeskus, Tulli ja aluehallintovirasto. Jätehuollon valvontaan liittyen yhteistyökumppani on myös jätehuoltoviranomainen (HSY). Viranomaistapaamisia järjestetään säännöllisesti eri kokoonpanoilla ja niissä käsitellään ajankohtaisia asioita ja kehitetään yhteistyön käytäntöjä. Muulloin yhteyttä pidetään matalla kynnyksellä aina tarvittaessa. Vuoden 2019 aikana ympäristöpalvelut järjestää ainakin yhden yhteisen yhteistyöpalaverin edellä mainittujen viranomaistahojen kanssa.

Ympäristöpalvelut osallistuu yleensä tarkastuksille laitoksiin, joiden ensisijainen valvontaviranomainen on ELY-keskus. Ympäristöpalvelut välittää ELY-keskukselle havaitsemansa tai yleisöilmoitusten perusteella saamansa ilmoitukset mahdollisista lupamääräysten rikkomisista ELY-keskuksen ensisijaisesti valvomissa laitoksissa. Ympäristöpalvelut voi tehdä myös oma-aloitteisesti tai ELY-keskuksen pyynnöstä tarkastuksia ELY-keskuksen ensisijaisesti valvomiin kohteisiin. Jätehuoltoviranomaisen kanssa yhteistyö liittyy mm. jätteenkeräyksen ja jätteenkuljetuksen valvontaan.

Vuoden 2019 aikana suunnitellaan ja toteutetaan 1–2 valvontahanketta yhteistyössä poliisin kanssa. Hankkeessa voidaan tarkastaa esimerkiksi kohteita, joille on asetettu velvoite toiminnassa olevan merkittävän puutteen tai rikkomuksen korjaamiseksi määräajassa.

Pääkaupunkiseudun viranomaisten kesken käydään säännöllistä vuoropuhelua ja järjestetään yhteistyötapaamisia ympäristövalvonta-asioiden tiimoilta. Vuonna 2019 on tarkoitus toteuttaa yhteinen valvontahanke erikseen määritettävälle toimialalle.

Alueiden käyttö ja valvonta-yksiköllä ja ympäristönsuojeluyksiköllä on valvontakohteita, joiden valvonnassa on tarpeen kehittää yhteistyötä päällekkäisen työn välttämiseksi. Vuoden 2019 aikana jatketaan valvontatapaamisia, kehitetään tiedonvaihtoa, tarkastusten koordinaatioita ja toteutetaan yhteistarkastuksia.

Ympäristöpalvelut tekee aktiivisesti yhteistyötä Suomen ympäristökeskuksen ja Tullin kanssa havaitsemiinsa mahdollisiin laittomiin jätteen siirtoihin liittyvissä asioissa. Rakennusvalvontapalveluiden kanssa yhteistyö liittyy lähinnä rakentamisen ja purkamisen haittoihin ja jätehuoltoon.

Mahdollisissa ympäristönsuojelulainsäädännön tai sen nojalla annettujen säännösten rikkomistapauksissa ympäristöpalvelut harkitsee aina ilmoituksen tekemistä poliisille. Esitutkimintaprosessin aikana ympäristöpalvelut tekee yhteistyötä poliisin ja syyttäjän kanssa.

4. Kansainvälinen yhteistyö

Pääkaupunkiseudulta on viety ja viedään mm. rakennusjätteitä käsiteltäväksi Viroon. Vuoden 2018 aikana oli tarkoitus käynnistää yhteistyö Eestin viranomaisten kanssa jätehuollon valvonnassa. Aloitus siirtynee vuodelle 2019. Yhteistyön tarkoituksena on pyrkiä edistämään tiedonvaihtoa maiden viranomaisten kesken ja vähentämään laitonta jätteiden vientiä maasta toiseen.

5. Henkilöstöresurssit

Ympäristönsuojeluyksikössä arvioidaan vuonna 2019 olevan käytettävissä henkilöstöresursseja ympäristönsuojelulainsäädännön mukaisesti valvontatehtäviin noin 16,5 htv (1 htv = 220 htpv). Maaperäkunnostusten valvontaan on käytettävissä noin 4 htv ja muuhun valvontaa 12,5 htv.

6. Koulutus

Henkilöstön jatkuvalla ja monipuolisella kouluttautumisella on keskeinen merkitys valvontasuunnitelman toteutuksessa ja kehittämisessä. Koulutus on tarpeen mukaan ympäristöpalveluiden sisäistä koulutusta ympäristönsuojeluyksikössä sekä ulkopuolista koulutusta. Taavoitteena on tuntea ja osata soveltaa keskeistä lainsäädäntöä kullakin valvonnan osa-

alueella, kehittää sujuvaa suomen kielen kirjallista ilmaisua, tietotekniikkataitoja sekä vuorovaikutustaitoja.

Tiimeissä pidettävissä vuosittaisissa kehityskeskusteluissa esimies arvioi jokaisen työntekijän kanssa edellisenä vuonna toteutuneen koulutuksen ja sen vaikutuksen työhön. Tulospöytäkirjassa sovitaan koulutus- ja kehityssuunnitelma seuraavalle kolmelle vuodelle niin, että tulevaa vuotta koskeva suunnitelma on yksityiskohtainen.

7. Tietojärjestelmät

7.1. Nykytila ympäristöpalveluissa

Asiakkaiden kanssa tehtävä tiedonvaihto tapahtuu valtaosin sähköpostin välityksellä. Hoidettavien asioiden ja tehdyn valvonnan asianmukainen kirjaaminen ja arkistointi hoidetaan niin, ettei tehty työ tai sen yhteydessä saatu tieto katoa. Näin turvataan asianosaisten ja viranomaisien tiedonsaantioikeus sekä ympäristöpalveluiden ja kaupungin sisäinen tiedon siirto.

Ympäristönsuojelun valvontakohteiden tiedot talletetaan ympäristöpalveluissa käytössä olevaan ympäristöterveysvalvonnan ja ympäristövalvonnan Progress-tietokantaan perustuvan Tarkastaja by Digia-tietojärjestelmään. Rekisteri on tarkoitettu viranomaiskäyttöön, mutta tiedot ovat julkisia, ellei tietoa ole erikseen säädetty salassa pidettäväksi. Rekisteriseloste on nähtävissä osoitteessa <http://www.hel2.fi/rekisteriseloste>. Tietojärjestelmän uusiminen aloitetaan vuonna 2019.

Maaperän laatu- ja puhdistamistietoja on tallennettu ympäristöpalveluiden hallinnoimaan Mahvet -tietokantaan, jota käytettiin MicroStation -paikkatieto-ohjelmalla. Tiedot kunnostetuista alueista on siirretty Helsingin kaupungin Intranet-karttatietopalvelun tietokantaan. Myös ympäristölupa- ja rekisteröintikohteet on tallennettu karttapalveluun.

7.2. Kytkenät ulkopuolisiin tietojärjestelmiin

Valtion ympäristöhallinto on perustanut paikkatietopohjaisen Maaperän tilan tietojärjestelmän (MATTI). Tietojärjestelmään kerätään tiedot kaikista niistä kohteista, joissa on ollut tai on sellaista toimintaa, joka aiheuttaa pilaantumiseriskin maaperään. Myös kunnostetut alueet merkitään järjestelmään. Helsingin kaupungin ympäristöpalvelut vastaa Helsingin alueen maaperätietojen päivittämisestä rekisteriin. Kaupungin hallintokunnilla on tarvittaessa katseluoikeus valtion rekisteriin. Helsingin kaupungin hallintokunnat tallentavat pilaantuneen maaperän tutkimus-, kunnostus- ja päätöstietoja Project Wise -tietokantaan.

Osa ympäristönsuojelun valvontatiedoista (ympäristöluvat, ammattimainen jätteen keräys-toiminta, huvivenesatamien jätehuoltosuunnitelmat, ympäristönsuojelulain 116 §:n mukaiset rekisteröinnit) kirjataan myös valtakunnalliseen YLVA -tietokantaan

8. Valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontasuunnitelman toteutumista seurataan neljännesvuosittain osana yksiköiden tulossuunnitelmien seurantaa. Valvontasuunnitelman toteutumisesta laaditaan vuosittain yhteenveto, jossa verrataan toteutunutta valvontaa suunnitelman mukaiseen valvontaan. Yh-

teenvedossa tarkastellaan myös valvonnan tarpeen mahdollisia muutoksia. Yhteenveto saatetaan kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston käsiteltäväksi maaliskuun loppuun mennessä.